

Ce împiedică întreprinderile mici și mijlocii să fie motorul economiei

Întreprinderile mici și mijlocii ar trebui să fie motorul economiei, dar deși din punct de vedere al ocupării forței de muncă IMM sunt în linie cu ponderea medie europeană de două treimi din total, totuși există o problemă în ceea ce privește contribuția IMM la valoarea adăugată brută, care în România este 54%, în timp ce la nivel UE-27 e aproape 60%.

Mai mult, densitatea IMM în România e la jumătate din media UE, iar sectorul IMM e caracterizat de o productivitate precară și o profitabilitate scăzută, în special în rândul microîntreprinderilor și al întreprinderilor mici, care reprezintă 98% din IMM înregistrate.

Ionuț Bălan

România - o piață cu 21,4 milioane de consumatori - are sub jumătate de milion de companii active. Potrivit acestui „algoritm”, Polonia - o țară cu 38,2 milioane locuitori - ar trebui să aibă cel mult un milion de firme. Dar nu este așa. În Polonia sunt trei milioane de întreprinderi active. Oare ce face diferența?

Leszek Balcerowicz - arhitectul reformelor economice din Polonia - preciza într-un interviu acordat în iunie 2008 pentru „Săptămâna Financiară” că, **atunci când numărul de noi jucători dintr-o țară este mic, cel mai probabil costurile fiscale și administrative de intrare pe piețe sunt prea mari și deci restrictive.**

Dinamica numărului de IMM active

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
IMM	325.425	362.443	396.158	427.578	461.355	485.417	459.857	423.236
Micro	285.281	320.192	350.356	376.537	405.962	428.669	410.175	375.569
Intr.mici	32.042	33.574	36.866	41.759	45.797	47.289	41.587	40.026
Intr. mijlocii	8.102	8.677	8.936	9.282	9.596	9.459	8.095	7.641
Total firme	327.342	364.398	398.057	429.432	463.244	487.253	461.419	424.744

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Economistul Băncii Mondiale Paloma Anos Casero confirmă spusele lui Balcerowicz. Creșterea productivității vine pe trei canale: firmele existente care își măresc productivitatea, intrarea firmelor noi și ieșirea celor vechi, realocarea forței de muncă din firmele cu productivitate scăzută în altele cu productivitate ridicată.

Până în 2005, cea mai mare parte a creșterii productivității în România s-a văzut din avansul firmelor existente: 70%. Realocarea forței de muncă a contribuit cu 25% la creșterea productivității, iar **intrarea firmelor noi și ieșirea societăților vechi a avut un aport de doar 5%, în timp ce în UE a ajuns la 20%.**

Piețe blocate administrativ

Acum e limpede de ce, în ultimii ani, românii au investit în imobile și nu în industria alimentară, a cimentului, a tutunului, auto, în siderurgie, în energie sau în activele marilor magazine?

Românii și-au plasat banii pe piața imobiliară fiindcă e piață: oricine putea intra. În industria alimentară ori în cea a cimentului, statul restricționează accesul celor nou-intrați prin norme sanitare sau de mediu.

În industria tutunului, lansarea unei mărci ieftine de țigări se lovește de acciza minimă. În industria auto și în siderurgie principalele companii au beneficiat ani în șir de scutiri la plata impozitului pe profit. Producătorii din energie, în loc să fie listați la Bursă, sunt încă în proprietatea statului. Iar marile magazine, care dezvoltă un comerț civilizată, au primit cadou de la primării terenuri în mijlocul târgului. Cine se poate bate cu investitorii strategici?

Ca să conchidem, în urmă cu două decenii, România avea o economie dirijată, iar autoritățile statului au fost înființate ca să crească piețele ca pe niște copii. Din păcate, în loc să le îndrume primii pași și apoi să le lase să se descurce singure, au creat dependență. Au construit sistemul în jurul lor și au făcut să nu poată funcționa fără ele. În locul unor părinți responsabili au apărut niște stăpâni, iar participanții la piață au devenit slugi.

Reglementările, normele, rezervele minime sau rezervele tehnice restricționează permanent accesul celor nou-intrați pe piețe și fac ca acestea să fie dominate de oligopoluri. Dar înainte de a vorbi de cartelurile private trebuie să ne uităm la cei care dețin adevărata supremație și fac selecția adversă: structurile monopoliste ale statului.

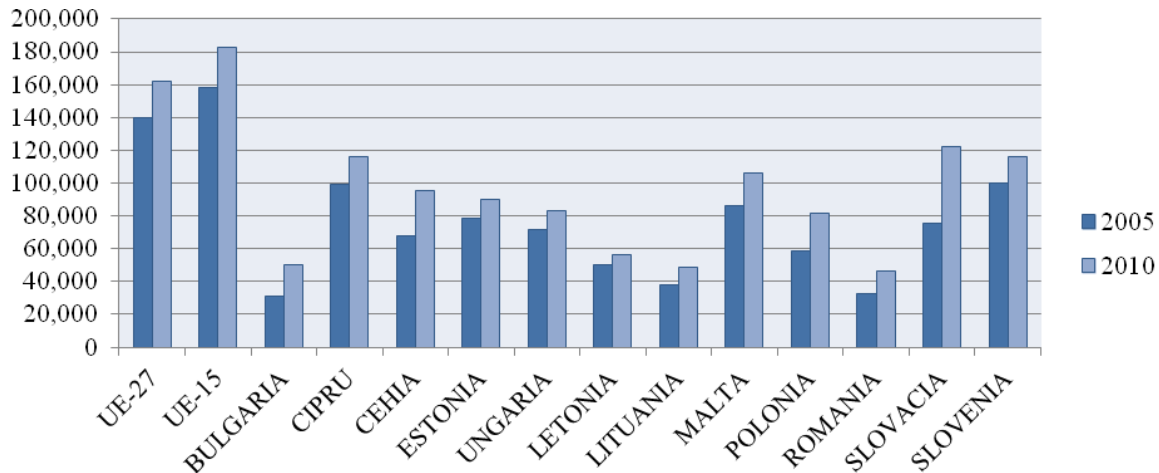
Culmea ironiei, aceleași autorități organizează seminarii unde observă că productivitatea este redusă. Adică, în loc să se gestioneze productivitatea - ca bază de indexare a veniturilor -, în România ea se constată. Faptul că productivitatea trebuie gestionată nu înseamnă să o administreze statul.

Fiscalitatea nu poate decât să restricționeze consumul. De creșterea productivității se ocupă altcineva: PIEȚELE!

Ca să discutăm cu cifrele „pe masă” **productivitatea medie pe salariat într-o întreprindere mică sau mijlocie din România era comparabilă, în 2005, cu aceea din Bulgaria și Lituania, dar se situa la doar 23,4% din productivitatea medie a UE-27,**

mult în urma majorității statelor care au aderat în 2004. Este important de subliniat însă că productivitatea atinge un „vârf” de 34% în 2008, coborând la la 29% din media comunitară în 2010.

Productivitatea muncii, 2005 și 2010, euro/salariat

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Prezumție de vinovăție fiscală

Așadar numărul companiilor românești e de cinci ori mai mic decât în Polonia, care se poate lăuda cu piețe puternice și concurențiale. Dar până și cehii, care-s jumătate cât noi ca teritoriu și populație, au 700.000 de companii.

Statul acționează selectiv, după principiul „pentru unii mumă, pentru alții ciumă”. Când e vorba de clientela politică sau de companiile la care e acționar, se poartă ca un părinte iubitor. Invers, în cazul IMM-urilor, pornește de la prezumția de vinovăție. Micii agenți economici trebuie să probeze prin zeci de formulare în fața “chestorilor” fiscali că n-au furat.

Și pe lângă faptul că avem un număr redus de companii, ceea ce arată cât de puțin prietenos e mediul de afaceri în România, impozitul minim pe cifra de afaceri le-a „rărit” și mai mult pentru a dovedi că Guvernul nu intenționează să-și reformeze cheltuielile așa cum a făcut sectorului privat. **Executivul doar a încercat să-și majoreze veniturile bugetare pe seama unei „curbe de sacrificiu” impuse companiilor ce nu pot face presiuni politice sau sindicale.**

Cu riscul ca, pe termen lung, o astfel de abordare să echivaleze cu sinuciderea economică. În măsura în care peste jumătate din PIB se formează în sfera IMM-urilor, cu

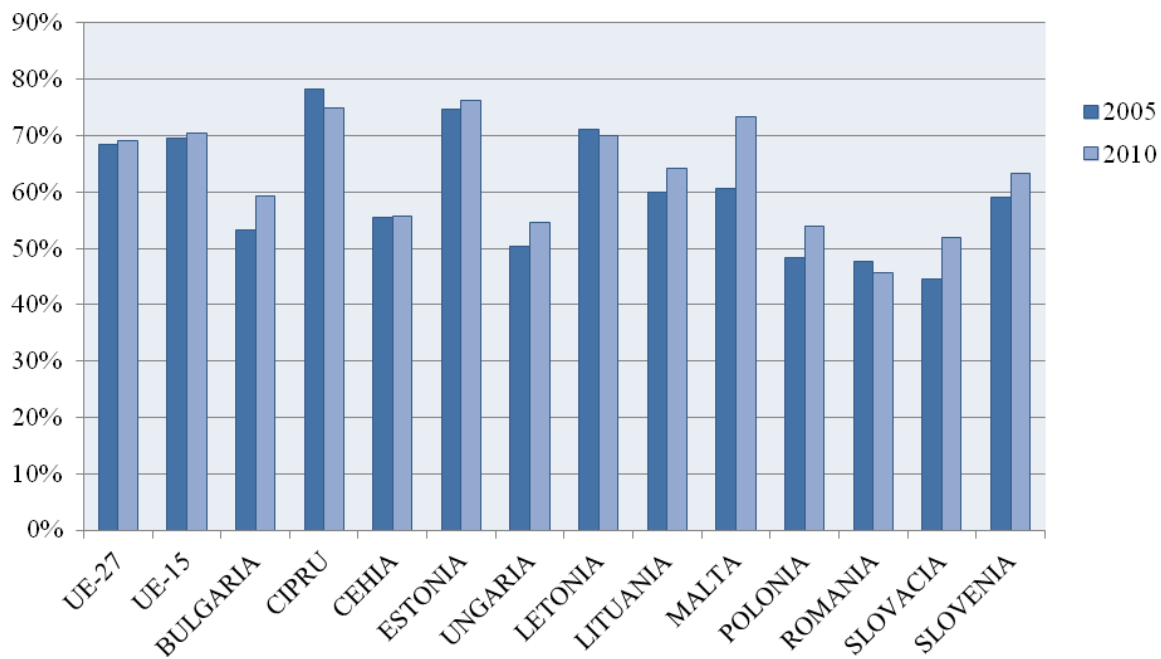
cât fiscalitatea distruge mai multe întreprinderi mici, cu atât devine mai redusă baza de creștere economică și, implicit, de creare de locuri de muncă.

Balcerowicz contra Băsescu

Pe politicieni se pare însă că nu-i interesează acest aspect. **Președintele Traian Băsescu a ținut să le replice celor care susțineau că IMM-urile produc mai bine de jumătate din PIB, că majoritatea sunt „furnizori pentru marile companii”, iar dacă marile corporații nu mai produc, „nici întreprinderile mici nu mai au cui se adresa”.**

De aceea el consideră că punctul central al măsurilor care trebuie luate „este crearea condițiilor pentru ca marile societăți să continue să funcționeze”. Când a vorbit de IMM-urile „dependente”, șeful statului a uitat că mai există și ceva industrie ușoară: confecții, tricotaje, pielărie, încălțăminte etc.

Ponderea valorii adăugate a IMM în valoarea adăugată totală, 2005, 2010 (%)

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Dar nu e cazul să intrăm într-o dispută directă cu președintele. Cel mai bine ar fi să vedem argumentele lui Leszek Balcerowicz. **Artizanul terapiei de șoc din Polonia scrie în cartea sa „Libertate și dezvoltare” că întreprinderile mici sunt cel mai adesea firme capitaliste de tip clasic, unde proprietarul este totodată și managerul firmei.**

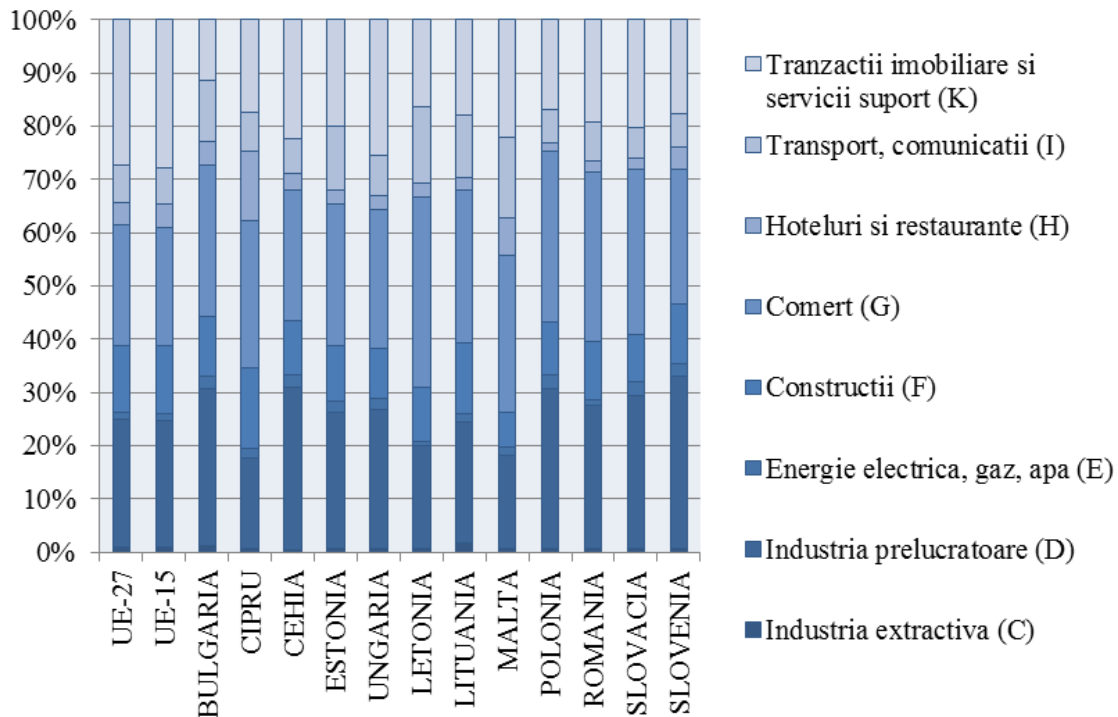
Mecanismul motivațional e aici limpede și solid: profitul firmei îi revine celui care o conduce. Asta face să nu se manifeste nici fractura dintre proprietari și conducerea

întreprinderii, nici probleme generate de un eventual conflict de interese sau necesitatea ca proprietarii să supravegheze activitatea managerilor. Acestea sunt - potrivit lui Balcerowicz - complicații specifice marilor întreprinderi, fie ele proprietatea statului, a unor instituții private sau unor persoane particulare.

Întreprinderile mici sunt importante și pentru că dimensiunile reduse le permit o luare rapidă a deciziilor. **În marile corporații, aparatul administrativ dispune de o serie de drepturi ce decurg tocmai din dimensiunea societăților, ceea ce face ca ele să funcționeze greoi.** Prin urmare, o economie în care firmele mici au o pondere mare poate să reacționeze mai repede și mai flexibil la șocurile exterioare.

Structura oricărei întreprinderi este mai mult sau mai puțin ierarhică, în ea existând superiori și subalterni. În economia de piață, relațiile dintre întreprinderi se supun principiului furnizor-client, adică principiului pieței.

Distribuția valorii adăugate brute în IMM pe sectoare de activitate, 2010 (%)

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Dacă avem două economii de dimensiuni egale, cea în care avem mai multe întreprinderi mici este, proporțional, reglată în mai mare măsură de piață și contracte, și dirijată în mai mică măsură prin intermediul directivelor ierarhice.

Dacă într-o economie există multe firme mici, numărul întreprinzătorilor este mare, iar cel al funcționarilor - mic.

Mai disciplinate și mai inovative

Balcerowicz subliniază că întreprinderile mici sunt, de regulă, supuse unei discipline financiare severe. Dacă au dificultăți financiare, nu pot obține finanțări suplimentare de la buget, pentru că nu pot exercita presiuni politice, așa cum fac firmele mari.

Într-o economie în care există un număr mare de întreprinderi mici sunt condiții favorabile pentru apariția unei concurențe puternice, deoarece clienții pot să se orienteze spre un furnizor sau altul.

În țările capitaliste, cele mai multe inovații radicale sunt realizate de firmele noi, care au, de regulă, dimensiuni mici atunci când se lansează. Din contră, în socialism, care nu permitea activitatea economică pe socoteala și pe riscul propriu, sistemul de cointeresare defectuos făcea ca potențialul inovativ să fie irosit, cu toate că se punea mare accent pe învățământ, în special cel tehnic. Ca urmare a acestei discrepanțe, socialismul a produs un număr foarte mare de ingineri frustrați.

Nu în ultimul rând, în comparație cu corporațiile mari, îndeosebi cele industriale, întreprinderile mici sunt mult mai puțin expuse presiunilor sindicale.

Relațiile de muncă din cadrul firmelor mici sunt mai puțin mediate și antagoniste. Într-o economie cu un sector de întreprinderi private mici bine dezvoltat, tensiunile din sfera relațiilor de muncă pot fi, prin urmare, mai slabe decât într-o economie dominată de societăți comerciale mari.

Număr de angajați după clasa de mărime a companiei

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
IMM	2.021.737	2.257.994	2.393.906	2.575.026	2.751.135	2.815.627	2.478.261	2.351.288
Micro	538.548	672.678	740.482	792.953	856.142	905.198	824.263	778.970
Intr.mici	634.148	679.410	739.076	829.795	912.904	938.647	822.113	788.963
Intr. mijlocii	849.041	905.906	914.348	952.278	982.089	971.782	831.885	783.355
Firme mari	3.794.149	1.671.422	1.716.824	1.694.298	1.763.011	1.720.174	1.335.111	1.556.123
Total	5.815.886	3.929.416	4.110.730	4.269.324	4.514.146	4.535.801	3.813.372	3.907.411

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Campionii naționali ai pagubei

Politicienilor însă tot nu le pasă. Adevărata fractură între macro și micro se reduce de fapt în România la o luptă între cine este stăpânul: “clientul nostru...” sau politicianul. **Și când imaginea omului politic primează, atunci această atitudine coincide cu inflație și deficite mari, cu accesul greoi la credite, adică exact cele mai mari obstacole în calea dezvoltării IMM-urilor.**

Deficitele bugetare și cvasifiscale constrâng statul să se finanțeze de la bănci, în dauna companiilor private. Cheltuielile bugetare fac imposibilă scăderea impozitelor, iar când acestea se reduc totuși, mișcarea este compensată prin mărirea taxelor.

Beneficiile de grup, plătite prin inflație și deficite, în general, prin politizarea excesivă a fiscalității trebuie substituite prin dinamismul micilor afaceriști, fiindcă piața și numai piața reușește cel mai bine să repartizeze resursele și să pună oamenii la treabă.

Concluzia a tras-o deja Leszek Balcerowicz: “Trebuie renunțat la mitul marilor companii, așa-numiții campioni naționali, care au atât de mult succes încât trebuie subvenționați pentru a rezista”.

Spune-mi câte IMM-uri ai ca să-ți spun cât de dezvoltat ești

Și totuși expresia „România înregistrează un PIB pe locuitor dublu față de cel din urmă cu un deceniu” este una extrem de generală.

În realitate, Bucureștiul generează o valoare adăugată per capita mai mare decât Ungaria și Estonia, iar Moldova una similară celei din țările ex-sovietice, membre ale CSI.

Diferența de nivel economic dintre diferitele regiuni ale României este redată fidel de gradul de prosperitate al micilor antreprenori.

Municipiul București deține detașat cea mai mare densitate de IMM (44,98/1.000 locuitori) din România - subliniază Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu autorii studiului “Contribuția IMM-urilor la creșterea economică” - față de o medie națională de 19,72 IMM/1000 de locuitori.

Nivelul dezvoltării antreprenoriale e remarcabil prin faptul că ponderea de 20,66% a numărului de IMM localizate în București în numărul total de IMM active la nivel

național excede cu mult ponderea de 10,54% a numărului de locuitori din Capitală în totalul populației din România.

Așadar, baza antreprenorială și nivelul de dezvoltare economică a Bucureștiului continuă să evolueze cu un avans considerabil, în raport cu restul județelor României, discrepanțele de dezvoltare fiind tot mai accentuate de la un an la altul.

Mai mult, Bucureștiul reprezintă un pol de dezvoltare în expansiune, generând creștere economică și în zonele limitrofe.

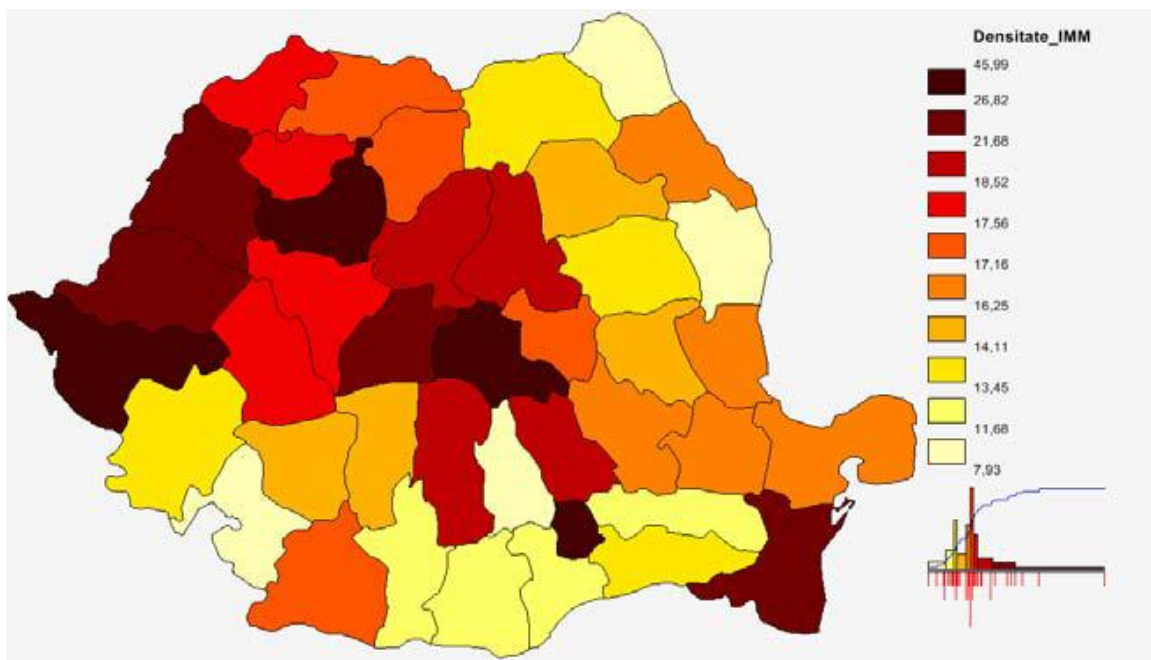
Județul Ilfov oferă un astfel de exemplu prin densitatea mare de IMM active, în contrast cu suprafața teritorială restrânsă și numărul scăzut de locuitori.

Clujul se situează pe poziția a treia după densitatea IMM active, în timp ce populația din județ e a opta la nivel național.

Pe următoarele 10 poziții, înregistrând valori peste media pe țară, se situează Timiș cu 26,73, Brașov (25,92), Constanța (24,75), Bihor (23,81), Sibiu (21,56), Harghita (20,48) și Arad cu 20,24 IMM la 1.000 locuitori. Sub media pe țară, dar în apropierea ei, se plasează județele Mureș, Argeș, Prahova, Alba, Hunedoara, Sălaj, Maramureș și Satu-Mare, cu valori cuprinse între 18,62 și 16,59, în timp ce un număr de 17 de județe dețin mai puțin de 15 IMM /1.000 locuitori.

Județele cu cea mai redusă activitate antreprenorială, reflectată în valorile foarte scăzute ale densității IMM, sunt Botoșani (7,25) și Vaslui (9,09).

Densitatea IMM la nivel județean, 2010 (nr. IMM/1.000 locuitori)

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Merită evidențiat un alt caz particular, cel al județelor cu număr mare de locuitori, dar care prezintă un grad nesatisfăcător de dezvoltare a sectorului IMM.

Astfel, în județul Iași densitatea IMM de 15,63 se plasează sub media pe țară, în timp ce numărul de locuitori este al doilea, după cel din București. Situații asemănătoare s-au înregistrat în Dolj (cu 16,24 IMM/1.000 locuitori), Bacău (13,31) și Suceava (12,76). Se poate observa faptul că nivelul scăzut al bazei antreprenoriale întâlnit în cazul multor județe e caracteristică generală a regiunii de dezvoltare căreia aparțin.

Discrepanțe regionale

Ca și în cazul județelor, se constată diferențe de dezvoltare între regiunile României. București-Ilfov se detașează având cea mai ridicată densitate (43,50 IMM/ 1.000 locuitori), dublă față de următoarea regiune, Nord-Vest.

Numărul mare de întreprinderi la toate clasele de mărime, active în regiunea București-Ilfov, demonstrează potențialul economic foarte avansat al acestei regiuni și integrarea ei în circuitul național și internațional al schimburilor comerciale.

Corelația direct proporțională dintre ponderea populației și ponderea IMM se poate remarca în cazul regiunilor Nord Vest, care are o densitate de 21,8 IMM/1.000 locuitori și o pondere a populației de 12,67%, Centru cu 20,66 IMM/1.000 locuitori la o pondere a populației de 11,76%, Sud-Est cu 17,66 IMM/1.000 locuitori și o pondere a populației de 13,10% pe total România.

La polul opus se situează regiunea Nord-Est care, deși deține are cea mai mare pondere a populației (17,3%), prezintă cea mai redusă valoare la indicatorul densitatea IMM (12,52 IMM/1.000 locuitori).

Populație, ponderea IMM din regiune în total IMM național, IMM la 1.000 de locuitori (%)

Regiunea	Populație din regiune raportată la țară	Nr. IMM raportat la total național	IMM/1000 loc.
Nord - Est	17,3	10,98	12,52
Sud - Est	13,1	11,73	17,66
Sud	15,22	10,95	14,18
Sud - Vest	10,47	7,43	14
Nord - Vest	12,67	14,01	21,8
Centru	11,76	12,32	20,66
Vest	8,94	10,98	12,52

Sursa: Dragoș Pîslaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Vest este regiunea cu ponderea cea mai scăzută a numărului de locuitori în totalul populației, respectiv 8,94%, dar înregistrează o valoare supraunitară a raportului dintre ponderea IMM și ponderea populației și are o densitate de 20,58 IMM/1.000 de locuitori.

Bucureștiul conduce detașat

Mai trebuie notat că Bucureștiul asigură 20,44% din numărul total de angajați în IMM active din economia României. Între primele 10 județe evaluate din perspectiva acestui indicator, după municipiul București se clasează județul Cluj - cu o pondere de 4,74% în numărul mediu de angajați în IMM pe țară -, Timiș și Constanța cu valori apropiate de 4,44% și 4,26%, Prahova (3,89%), Brașov (3,82%), Bihor (3,4%), Ilfov (3,05%), Argeș (3,03%) și Iași (3%).

Ca și în cazul celor doi indicatori analizați anterior, **numărul de IMM și numărul de angajați în IMM, București se plasează la mare distanță de celelalte județe, cu o cifră de afaceri de 5 ori mai mare față de următoarea valoare înregistrată.**

IMM din județul Brașov contribuie cu un procent de 6,44% în totalul cifrei de afaceri din sectorul IMM, ceea ce indică o productivitate a muncii superioară celorlalte județe dezvoltate.

Pe pozițiile următoare, cu valori apropiate ale cifrei de afaceri în IMM se situează Ilfov (5,76%, ceea ce se explică prin proximitatea față de Capitală), Cluj (4,38%), Constanța (4,28%) și Timiș (3,43%).

Centrul a rezistat cel mai bine la criză

Din păcate însă, în 2009 a intervenit scăderea bruscă a cifrei de afaceri, pe ansamblul IMM, cauzată de impactul crizei financiar-economice, care a fost resimțit cu diverse intensități, la nivelul fiecărei regiuni.

Excepția remarcabilă e regiunea Centru, singura care nu înregistrează scădere în 2009, fapt care se datorează în special performanței IMM din județul Brașov.

Pe parcursul celor trei ani evoluțiile au fost diferite, în unele regiuni existând o tendință continuu descrescătoare de la un an la altul, în timp ce în altele trendul negativ s-a inversat în 2010, prefigurând ieșirea din recesiune.

Centru este singura regiune unde cifra de afaceri în total IMM crește în intervalul 2008-2010, avansând pe locul doi în clasamentul național, prin surclasarea regiunii Nord-Vest.

În regiunile București-Ilfov și Nord-Vest, după obținerea unor valori record, favorizate de contextul pozitiv pentru afaceri din anul 2008, cifra de afaceri realizată de IMM a înregistrat o prăbușire abruptă în 2009, continuată tot de scădere, deși mai puțin violentă, în 2010.

IMM din regiunea Sud-Est și regiunea Sud-Muntenia au reușit să se redreseze în 2010, fără însă a putea recupera pierderea cifrei de afaceri suferită în 2009, astfel încât valoarea raportată în 2010 se situa aproape la nivelul „de vârf” din 2008.

În același timp, IMM din regiunile Sud-Vest Oltenia, Nord-Est și Vest au fost afectate cel mai dramatic de efectele crizei și de măsurile administrative (în special de ordin fiscal) introduse în 2009.

Studiul “Contribuția IMM-urilor la creșterea economică” conchide că între regiunile României se mențin mari discrepanțe de dezvoltare, în ceea ce privește baza de întreprinderi active economic și performanțele acestora. IMM s-au adaptat, de la regiune la regiune, în mod diferit la criza economică.

Investitorii sunt atrași de orașele mari

Modificările survenite pe parcursul celor doi ani de criză, 2009 și 2010, au fost în măsură să schimbe doar ușor clasamentul ponderilor regionale, pe ansamblul IMM.

Decalajul între București-Ilfov și restul regiunilor s-a diminuat pe timp de criză, dar rămâne tot mare. Oare de ce?

În urmă cu două decenii, conducerea postcomunistă a țării a moștenit o economie decapitalizată, care avea nevoie de investiții străine masive pentru a putea păstra întreaga forță de muncă angajată la acel moment.

Dar, în loc să favorizeze mediul de afaceri pentru a atrage cât mai mulți investitori care să creeze locuri de muncă, politicienii au preferat să deghizeze șomerii în pensionari, până s-a ajuns ca o treime din populație să beneficieze de acest statut.

Apoi oamenii au migrat în comunele și satele de unde au venit. **După industrializarea forțată din perioada comunistă, care a mutat milioane de oameni de la sat la oraș, a urmat un deceniu de migrație inversă.**

Ruralizarea populației nu este deloc pe gustul investitorilor. În Estonia primele zece orașe concentrează 55% din populația țării, ceea ce face să fi atras mai mulți bani din străinătate decât Letonia (unde ponderea populației orașelor mai răsărite în total este de 53%) și Lituania (43,5%).

În Ungaria, primele zece așezări urbane înglobează 39% din locuitorii țării și asta face să se fi bucurat mai mult de atenția întreprinzătorilor din afară în comparație cu Cehia (26%) sau Slovacia (24%).

La noi primele zece municipii - de la București, până la Brăila – dețin doar 20% din populația țării. Suntem mai aproape de ruși (16,5%), decât majoritatea esticilor care au intrat în UE. Poate că asta e cauza pentru care s-au adunat mai multe investiții ca la noi până și pe cap de bulgar (vecinii de la Dunăre au 37% din populație în primele zece orașe).

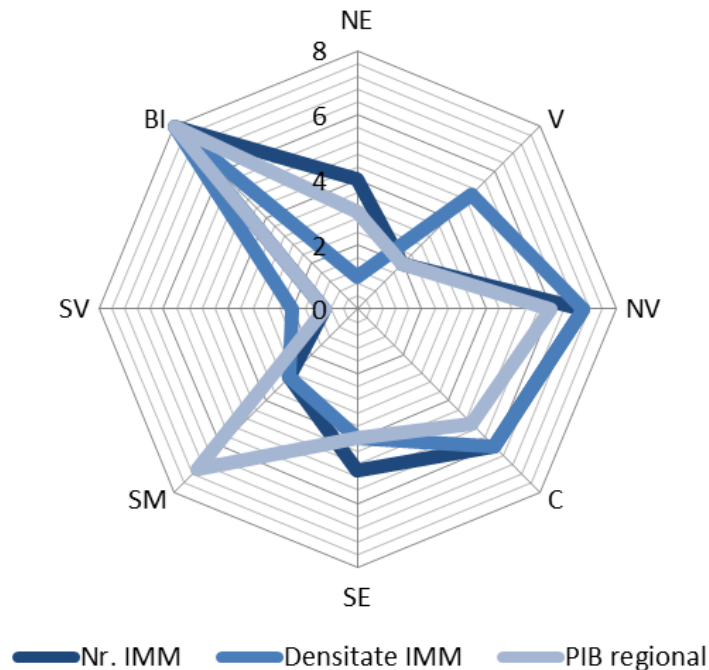
Însă exemplele nu trebuie să se oprească la Europa de Est. Vestitele aglomerări urbane de pe coastele Statelor Unite, din zona Marilor Lacuri ori din Golful Mexic pot fi unul dintre motivele pentru care PIB-ul american (calculat la paritatea puterii de cumpărare) se situează în vecinătatea celui european, deși UE-27 are o populație cu 50% mai mare.

Iar înăuntrul Uniunii, țările nordice, în special Finlanda, conduc în topul competitivității, pentru că au o populație mică, dar concentrată în câteva orașe.

Putem merge și mai departe cu teoria. Bucureștiul – care are milioane, nu sute de mii de locuitori - e primul după PIB/locuitor. Urmează zona de Vest, cu Timișoara – 311.000. Distanța față de aceasta din urmă și Regiunea Centru și Nord – Vest (cu multe orașele de 200-300.000 de locuitori precum Cluj-Napoca, Brașov, Oradea) e nesemnificativă. PIB-ul/locuitor din Sud-Est (unde menționăm Constanța și Galați cu câte 300.000 de locuitori) e mai mare decât cel din Regiunea Sud (unde doar Ploieștiul are peste 200.000 de locuitori). Și chiar în Moldova, altfel se produce și se vinde la Bacău (176.000 de

locuitori), comparativ cu al doilea mare județ al țării – Suceava – unde populația e multă, dar slab concentrată.

Clasamentul regiunilor în funcție de numărul de IMM, densitatea IMM și PIB regional, 2010

Sursa: Dragoș Pișlaru și Ileana Modreanu: „Contribuția IMM-urilor la creșterea economică – prezent și perspective”

Concluzia e clară: **investitorii sunt atrași de piețe mari, unde își pot plasa cu ușurință mărfurile sau de unde își pot alege forța de muncă.**

Bucureștiul e cea mai mare piață. De asta s-au repezit aici bancherii să împrumute, rețelele de magazine să investească și constructorii să ridice clădiri.

Din nefericire, nici Bucureștiul, cât de mare este el, nu mai e orașul de două milioane de locuitori de la începutul anilor '90.

Ce să mai discutăm de Brașov, care, la începutul anilor 2000, avea 317.000 de locuitori, precum Timișoara, dar care a pierdut - în special ca urmare a plecării muncitorilor moldoveni care lucrau pe platforma industrială - 13% din populație.

Iar atunci când piețele devin mai mici, „erodate” de procesul de ruralizare, investițiile se reduc și dezvoltarea se încetinește.

Cine va mai rămâne în țară să „crească” PIB-ul?

După două trimestre de creștere economică plasată în marja de eroare, fostul premier Emil Boc s-a grăbit să “proclame” ieșirea din recesiune. **Întrebarea este însă: Are economia românească potențial de creștere pe termen mediu și lung?**

Potrivit șefului misiunii FMI, Jeffrey Franks, potențialul anual de creștere al economiei este de 3% pe termen mediu, dar, pentru ca avansul să fie sustenabil e nevoie de capital, forță de muncă și tehnologie: **"Sunt mulți români care nu sunt activi pe piața din România, mulți oameni tineri. E nevoie să-i aduceți înapoi".**

Spusele lui Franks par inspirate din postulatul lui Adam Smith - principala condiție pentru prosperitatea unei țări este creșterea numărului locuitorilor săi – și pot fi exemplificate cu ceea ce se vede în China.

În 1950, țara asiatică avea o populație de jumătate de miliard de locuitori și se găsea departe pe scara bogăției. Acum, cu peste 1,3 miliarde, a depășit, rând pe rând, Marea Britanie, Franța, Germania și Japonia și se pregătește până în 2016, să ajungă prima putere economică a lumii, înaintea Statelor Unite.

Este evident că o Europă în care natalitatea și imigrația nu reușesc să compenseze declinul populației nu poate ține pasul cu China.

Pe noi ne interesează însă aici mai mult de România decât de UE în ansamblu, pentru că problema noastră nu e dată doar de sporul natural negativ, ci și de faptul că forța noastră de muncă pleacă să lucreze în străinătate. Ce să facem, să închidem granițele? Să interzicem avortul? Sau să-i băgăm la muncă forțată pe cei găsiți vinovați de „parazitism”?

E greu de spus, dar **dacă în 2050 vom constata că nu suntem mai mulți ca-n 1950 - așa cum reiese din ultimele proiecții Eurostat - atunci merită pusă întrebarea de unde să obținem creșterea economică?**

Firește că într-o astfel de situație nu se găsește doar România, ci și Polonia, însă conducătorii noștri au de departe cea mai îngustă viziune, din ce moment ce grupul de imigranți cel mai mare din UE, de aproximativ 1,7 milioane de persoane, este cel al românilor. Polonia are o populație de 38 de milioane, nu de 21,4 ca a României, și „contribuie” doar cu 1,2 milioane la valul migraționist.

Și nu numai cifrele demonstrează gândirea limitată a oamenilor politici români, ci și declarațiile lor. În loc să admită că habar n-au să gestioneze economia, miniștrii se lăudau pe vremea Guvernului Năstase cu exodul populației.

Ministrul Muncii de atunci, Marian Sârbu, spunea, de pildă, că echilibrarea balanței comerciale pe seama banilor câștigați de români în străinătate reprezintă un beneficiu minor pe lângă avantajele sociale.

Vreme în care pentru conducătorii polonezi „social” însemna să favorizeze mediul de afaceri pentru a-l face capabil să atragă cât mai mulți investitori străini, care să creeze locuri de muncă, nu să trimită forța de muncă după întreprinzători, la ei acasă.

Bineînțeles că factorul demografic are greutatea sa pentru că pe seama unei natalități în creștere vor fi acoperite, la un moment dat, „golurile” din populația activă, dar mai important e să nu se împuțineze acum forța de muncă pe seama migrației. Și antidotul pentru plecările la muncă în străinătate e reprezentat de programarea bugetară multianuală, care să se coreleze cu politicile demografice.

Planuri bugetare pot conține - precum în Italia - parametri-țintă de inflație, creștere economică și deficit bugetar, care să nu se modifice cu mai mult de 20% dacă vine la putere o altă formațiune politică.

Iar dovada că elementul care distorsionează întregul cadru economic este execuția bugetară se vede în felul cum se creează PIB-ul României pe trimestre: 18,9% în primul trimestru, 22,8% în cel de-al doilea, 27,2% în trimestrul trei și 31,1% în trimestrul patru.

Timp în care UE, pe ansamblu, e stabilă macroeconomic, pentru că PIB-ul său se creează în proporții aproape egale în fiecare trimestru: 23,9% - 24,9% - 25,1% - 26,1%.

Asta arată că, în România, Fiscul se abține de la a cheltui în prima parte a anului, pentru a vedea ce bani încasează, după care consumul guvernamental „sare” de la post la îmbuibare în ultimele două trimestre.

Dacă am avea bugete multianuale - pe o perioadă care să depășească ciclul politic (minimum 5 ani) – s-ar putea construi și la noi o curbă a randamentelor pe datoria publică, s-ar vedea cum statul se finanțează la dobânzi reale (fără să apeleze la arierate sau la ajutorul băncii centrale) și, mai ales, ar dispărea volatilitatea de la nivelul indicatorilor macroeconomici, care induce, în prezent, impredictibilitate mediului de business.

Volatilitatea se resimte, din păcate, în România pe toate palierele vieții economice, dar asta nu e o simplă coincidență, ci un rezultat direct al cadrului legislativ instabil și al politicilor fiscale și monetare discreționare. Există însă o soluție pentru a elimina volatilitatea decizională care generează fluctuații la nivelul tuturor reperelor economice: trecerea rapidă la euro.

În lipsa ajutorului dat de politica monetară, oamenii politici ar fi condiționați să comprime puternic cheltuielile fiscale pentru a păstra atractivitatea mediului economic.

Așa cum procedează polonezii, cu precizarea că ei au o clasă politică responsabilă și n-au nevoie de un calendar de adoptare a euro care să le dea peste mână.

Dacă optica va rămâne însă neschimbată micii noștri oameni de afaceri vor continua să aibă impresia că totul îl împiedică la nivelul legislației economice.

Și, în cele din urmă, după ce ideile lor de business vor fi fost „doborâte” de 3-4 ori, dar nu din cauza lipsei de realism, ci a mediului ostil, vor pleca în afară.

Din nefericire, în străinătate, nu vor încerca să facă vreo afacere, ci vor rămâne cu mentalitate de slugă pe care le-a inoculat-o mediul din România, alăturându-se altor două milioane de conaționali care contribuie în cea mai mare parte la PIB-urile altora, și trimit “firimituri” la ei în țară.

Iar principalul motiv pentru care politicienii nu acceptă ideea unei programări bugetare multianuale este că nu vor să-și vadă afacerile de partid și de stat stricate de investitori veniți de aiurea care pretind tratament egal cu cei care au negociat cu ei intrarea pe piață.

N-are decât să migreze întreaga populație – individ cu individ - după investitorii care refuză să plătească „taxa de protecție”, cu riscul ca România să piardă PIB.

Iată de ce România - o piață cu 21,4 milioane de consumatori – are sub jumătate de milion de companii active, iar Polonia peste trei milioane. Iată de ce **densitatea IMM în România e la jumătate din media UE, iar sectorul IMM e caracterizat printr-o productivitate scăzută.**